

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

תורה – בראשית פרק כח

(ב) וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: (ב) וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: (ב) וְקָוִים יַעֲקֹב קָוִים לְמִימְרָא אִם יִהְיֶה מִימְרָא דִּי בְּסַעְדֵי וְיִשְׁרָנִי בְּאַרְחָא דְרִיז דִּי אֲנָא אֲזַל וְיִתֵּן לִי לְחֵמָא (נ"א, לֶחֶם) לְמִיכַל וּבְסוּ לְמַלְבָּשׁ:

(כא) וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים: (כא) וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים: (כא) וְאֲתוּב בְּשָׁלֵם לְבֵית אָבִי וְיִהְיֶה מִימְרָא דִּי לִי לְאֱלֹהִים: (כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֹשֶׂר אֲעִשְׂרֶנּוּ לָךְ: (כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֹשֶׂר אֲעִשְׂרֶנּוּ לָךְ: (כב) וְאֶבְנָא הָדָא דִּי שְׁוִיתִי קְמָא תַּחֲתֵי דִּי אַחֵי פְלַח עֲלֵה מִן קְדָם יְיָ וְכָל דִּי תִתֵּן לִי חַד מִן עֹשְׂרָא אֲפַרְשִׁינָה קְדָמְךָ:

כט (א) וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קְדָם: (א) וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קְדָם: (א) וְנִסְתַּל יַעֲקֹב רִגְלֹהֵי (נ"א, רִיגְלוֹהֵי) וְאֲזַל לְאַרְעֵי בְנֵי מְדִינָהּ:

(ב) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֹדְרֵי צֹאן רֹבְעִים עֹלִיָּה פִי מִן הַבְּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֹדְרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר: (ב) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֹדְרֵי צֹאן רֹבְעִים עֹלִיָּה פִי מִן הַבְּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֹדְרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר: (ב) וְחָזָא וְהָא בִּירָא בְּחַקְלָא וְהָא תַּמָּן תִּלְתָּא עֹדְרֵי דְעֹו רֹבְעִיזוּ עֲלֵה אַרְי מִן בִּירָא הַהִיא מִשְׁקוּ עֹדְרֵי: וְאֶבְנָא רַבְתָּא עַל פּוּמָא דְבִירָא:

רש"י

ולזרעך אחריך (לעיל יז) (וזרעך מיוחס שלא ימלא בו שום פסול):

(כז) והאבן הזאת. כך מפורש וי"ו זו של והאבן אם תעשה לי את חלה ואף אני תעשה זאת והאבן הזאת אשר שמתו מצבה וגו'. כחרגומו אחי פלח עלה קדם ה' וכן עשה בשונו מפרן ארס כשאמר לו קום עלה בית אל (לקמן לה) מה נאמר קם ויבן יעקב מצבה וגו' ויסך עליה נסך:

(ח) וישא יעקב רגליו – משנתצטר בשורה טובה שהוצטר בשמירה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. כך מפורש בב"ר:

(ג) ישקו העדרים – משקים הרועים את העדרים והמקרא דבר בלשון קלרה:

(כ) אם יהיה אלהים עמדי – אם ישמור לי הבטחות הללו שהבטיחני להיות עמדי כמו שאמר לי והנה אנכי עמך: ושמרני – כמו שאמר לי ושמרתיך בכל אשר תלך: ונתן לי לחם לאכול – כמו שאמר כי לא אעזבך והמצקש לחם הוא קרוי נעזב שנאמר ולא ראיתי לדיק נעזב וזרעו מצקש לחם (תהלים לז):

(כח) ושבת – כמו שאמר לי והשיבותיך אל האדמה: בשלום – שלם מן החטא שלא אלמד מדרכי לבן: והיה ה' לי לאלהים – שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף שלא ימלא פסול בזרעי כמ"ש אשר דברתי לך והבטחה זו הבטיח לאברהם שנאמר להיות לך לאלהים

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

נביא – הושע פרק יב' ו'–י'

(י) וַיְהוֹה אֱלֹהֵי הַעֲבָאוֹת יְהוָה זָכְרוּ: (י) נביא אמר להון הוא יי אלהי עבאות דאתגלי על אברהם יצחק ויעקב וכמא דאמיר על ידי משה דכרניה לכל דר ודר:
 (י) וְאַתָּה בְּאַלְהֵיךָ תִּשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמוֹר וְקִנְיָה אֶל אֱלֹהֶיךָ תִּמְיֵד: (י) ואת בפולחנא דאלהך תתקיף חיסדא ודינא טר וסבר לפורקנא דאלהך תדירא:
 (ח) כִּנְעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזֵנֵי מִרְמָה לַעֲשֹׂק אָהָב: (ח) לא תהוין כתגרין דבידיהון מוזנון דנכיל למינס רדמי:
 (ט) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשִׂיתִי מִצְאָתִי אֲוֹן לִי כֹל יִגְיְעֵי לֹא יִמְצְאוּ לִי עֵוֹן אֲשֶׁר חָטָא: (ט) ואמרו דבית אפרים ברם עתרנא אשכחנא אונס לנא נביא אמר להון כל עותרכול לא יתקים לכון כיום תושלמת חוביכון:
 (י) וְאַנְכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד אוֹשִׁיבְךָ בְּאֶהְלִים כִּימֵי מוֹעֵד: (י) ואנא יי אלהך דאפיקתך מארעא דמצרים עוד אותבינך במשכנין כיומי קדם:

רש"י

אחריו ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים (שמות כ) גדולה הבאה לאביך במצרים מאתה היתה אמר הקב"ה הננו כך לעבדים לא שכחת אצל אנכי ה' אלהיך שגא' בעשרת הדברות שכחת שהעמדת שני עגלים א' צבית אל וא' דון ולענן פשוטו של מקר' אתה אומ' מאתה און לי ע"י עושה ומאזני מרמה ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרי' שם הבחנתי בין טיפה של זכור לטיפה שאיני' של זכור אף אני היודע ונפרע ממאזני מרמה העשויין מצלי הבין ומהטומן משקלותיו במלח כדי לרמות. כל יגיעי לא ימלאו לי – טוב כך אם אמרת בלבך כל ממוני לא יהא צו ספוק לכפר על עוני אשר חטאתי כן תרגם יונתן נביא אמר להון כל עותריכון לא יתקיים לכון כיום תושלמת חוביכון. לא ימלאו – לא יספיקו כמו (במדבר יא) ומלא להם ולא יתכן לפרש כל יגיעי כל היגיעים לבקש עוני ולא ימלא לי עון שאם כן היה ראוי לכתוב כל יגיע בלא יו"ד ולנקוד בציר"י אצל עתה אינו לשון יגע אלא לשון יגיע:
 (י) עוד אושיבך באהלים – אכרית מתוכך סוחרי מרמה ואושיבך באהלים אעמיד מתוכך תלמידים עוסקי' בתורה. כימי מועד – כימי מועד הראשון שהיה יעקב איש תם יושב אוהלים:

(ו) וה' אלהי הכבאות ה' זכרו – כאשר הייתי מאז כן אני עתה והאם הייתם הולכים עמי בתמימות כיעקב אביכם הייתי נוהג עמכם כאשר נהגתי עמו:
 (ז) ואתה באלהיך תשוב. זהבטחתו ובמשענתו שהוא מצטייחך אתה יכול לסמוך ותשוב אליו רק חסד ומשפט שמור ומוצטח אתה לקוות ליטעו תמיד:
 (ח) כנען בידו מאזני מרמה – אתם סמוכים על זלעכם שאתם סוחרים ורמאים ועל עשיריכם אתם אומרים אך עשיתי ולא אעבוד את הקב"ה:
 (ט) מאתה און לי – און כח ומדרש אגדה היה דורש רבי שמעון ז"ל מאתה און לי מאתה לי שטר חוב שיש לי מלכות על ישראל וילכו גם אחיו ויפלו וגו' הננו כך לעבדים (בראשית ג) און לי דיני שטר כמו כותבין עליו אוננו וכמו באוני אחד ובטימי אחת בצ"ר וזה פירושו ויאמר אפרים אך עשיתי מאתה און לי ירבעם בן נבט שהיה משבט אפרים מתפאר בעלמו ואומר אך עשיתי מאתה און לי שטר אחד שכל ישראל עבדים לי שאני קנה אותם דכתיב וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו כך לעבדים ומה שקנה עבד קנה רבו וכל ממונס שלי לפיכך אין צי חטא אם אטול כל אשר להם כי הם עבדי מה כתיב

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

כתובים – משלי פרק ו' כז-לא'

(כז) הִיחַתָּה אִישׁ אִישׁ בְּחִיקוֹ וּבְגִדְיוֹ לֹא תִשְׁרַפְּנָה: (כז) דלמא סים בר נשא נורא בעובייה (בחובייה) ולבושייה לא יקיר:
 (כח) אִם יִהְיֶה אִישׁ עַל הַגְּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא תִפְוִינָה: (כח) אי דלמא מהלך גברא עלוי גומרי ורגלוי לא מתכוין:
 (כט) בֵּן הַבָּא אֶל אִשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנְקָה כָּל הַנֶּגַע בָּהּ: (כט) היכנא מה דעאל על אתת חבריה למגור עמה לא נזכי כל מן דקריב בה:
 (ל) לֹא יִבּוּזוּ לְגַנָּב כִּי יִגְנוֹב לְמַלְא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעֵב: (ל) לא למתדרמו דגנב דגנב דתשבע נפשיה מטול דכפן:
 (לא) וְנִמְצָא יִשְׁלֵם שְׁבַעֲתַיִם אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן: (לא) ומן דמשתכח פריע חד בשבעה וכוליה מזלא דביתיה יהיב:

רש"י

(כז) היחיתה איש – הישאב איש גחלים כשפולי בגדיו ולא ישרפו כל לשון חתיית גחלים לשון שאיבה הוא כמשמעה כשממלא הכלי בחוד המדורה:
 (כח) אם אשה איש – אל אשה רעהו – כמשמעו ואף על ע"ג יש לדרשה שהיא מיוחדת ללא לך:
 (כט) בן הבא אל אשה רעהו – וגו':
 (ל) לא יבוזו לגנב – וגו':
 (לא) ומצא ישלם – וגו':

משנה – יבמות פרק ז'

(א) אֶלְמָנָה לְכֶהֱן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחַלּוּצָה לְכֶהֱן הַדְּיוּט, הַכְּנִיסָה לוֹ עֲבָדֵי מְלוּג וְעֲבָדֵי צֵאן בְּרִזָּל, עֲבָדֵי מְלוּג לֹא יֵאָכְלוּ בְּתְרוּמָה, עֲבָדֵי צֵאן בְּרִזָּל יֵאָכְלוּ. וְאֵלוּ הֵן עֲבָדֵי מְלוּג, אִם מֵתוּ, מֵתוּ לָהּ, וְאִם הוֹתִירוּ, הוֹתִירוּ לָהּ. אִף עַל פִּי שְׁהוּא חֵיב בְּמִזְוֹנוֹתָם, הָרִי אֵלוּ לֹא יֵאָכְלוּ בְּתְרוּמָה. וְאֵלוּ הֵן עֲבָדֵי צֵאן בְּרִזָּל, אִם מֵתוּ, מֵתוּ לוֹ, וְאִם הוֹתִירוּ, הוֹתִירוּ לוֹ. הוֹאִיל וְהוּא חֵיב בְּאַחֲרֵיֹתָן, הָרִי אֵלוּ יֵאָכְלוּ בְּתְרוּמָה:

רע"ב – (א) אלמנה לכהן גדול: עבדי מלוג – מה שהאשה משירת לעלמה ואינה כותבת בכחוצתה, נקראים נכסי מלוג, שהבעל מולג אותם נכסים כמליגת התרנגולים, מפני שהוא אוכל פירות אותן נכסים, ואם פחתו פחתו לה ואם הותירו הותירו לה. ונכסי צאן ברזל הם הנכסים שהכניסה לו ומה שהוסיף הוא לה וכתבו בכחוצה סך הכל קיבל עליו פלוני כך

(ב) בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּסְתָּ לְכֶהֱן וְהַכְּנִיסָה לוֹ עֲבָדִים, בֵּין עֲבָדֵי מְלוּג, בֵּין עֲבָדֵי צֵאן בְּרִזָּל, הָרִי אֵלוּ יֵאָכְלוּ בְּתְרוּמָה. וּבַת כֶּהֱן שֶׁנִּסְתָּ לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכְּנִיסָה לוֹ, בֵּין עֲבָדֵי מְלוּג, בֵּין עֲבָדֵי צֵאן בְּרִזָּל, הָרִי אֵלוּ לֹא יֵאָכְלוּ בְּתְרוּמָה:

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

כי יקנה נפש קנין כספו, שאין ת"ל קנין כספו אלא למדרש הכי, וכהן כי יקנה קנין כספו נפש, שעבדו של כהן קנה נפש, הוא יאכל בו:

(ג) בַּת יִשְׂרָאֵל שִׁנְסַת לְכַהֵן, וְמָת, וְהִנִּיחָה מְעַבְרָתָהּ, לֹא יֵאָכְלוּ עֲבָדֶיהָ בְּתַרְוֹמָהּ, מִפְּנֵי חֲלָקוֹ שֶׁל עֶבֶר, שֶׁהָעֶבֶר פּוֹסֵל וְאִינוּ מֵאֲכִיל, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. אַמְרוּ לוֹ, מֵאַחַר שֶׁהֶעֱדַתְ לָנוּ עַל בַּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן, אִף בַּת פֶּהוּן לְכַהֵן, וְמָת, וְהִנִּיחָה מְעַבְרָתָהּ, לֹא יֵאָכְלוּ עֲבָדֶיהָ בְּתַרְוֹמָהּ, מִפְּנֵי חֲלָקוֹ שֶׁל עֶבֶר:

אחר פוסלה מלשבו לבית אביה: ואינו מאכיל – שאם היתה בת ישראל לכהן והניחה מעוברת אין בעובר כח להאכילה, והוא הדין לעבדיו: אף בת כהן לכהן כו' – כיון דאמרת שאינו ילוד אינו מאכיל, אף בת כהן לכהן אין העבדים אוכלים בתרומה מפני חלקו של עובר, שהרי עבדיו הן ואינן אוכלין אלא בשבילו והוא אין בו כח להאכיל. ואין הלכה כר' יוסי:

(ד) הָעֶבֶר, וְהַיֵּבֶם, וְהָאֲרוּסִין, וְהַחֲרָשִׁי, וּבֶן תְּשֻׁעַ שְׁנַיִם יוֹם אֶחָד, פּוֹסְלִין וְלֹא מֵאֲכִילִין. סָפַק שֶׁהוּא בֶן תְּשֻׁעַ שְׁנַיִם יוֹם אֶחָד סָפַק שֶׁאִינוּ, סָפַק הֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת סָפַק לֹא הֵבִיא, נִפְלַ הַבַּיִת עָלָיו וְעַל בַּת אָחִיו וְאִין יָדוּעַ אִי זֶה מֵת רֵאשׁוֹן, צָרְתָה חוֹלְצָת וְלֹא מוֹתִיבָמֵת:

מדאורייתא לא קני: וכן תשע שנים ויום אחד וכו' – אחד מן הפסולים לכהונה שהוא בן תשע שנים ויום אחד וזא על הכהנת או על הלוייה או על בת ישראל, פסלה מלאכול בתרומה, שכן תשע שנים ויום אחד ביאתו ביאה ונתחללה בצעילתו. ואי בת ישראל נישאת לכהן בן תשע שנים ויום אחד, אינו מאכילה בתרומה, שאין קנינו קנין גמור: וכן ספק בן תשע שנים וכו' – דינו כבן תשע ודאי ופוסל: ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא – קטן שקידש את האשה, ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא וקדושה קדושי ספק, אשתו חוללת ולא מתיבמת: נפל הבית עליו ועל בת אחיו – שהיא אשתו. ספק הוא מת ראשון ונפלו שתיהן ליבוס לפני אחיו ופטורה לרתה משום לרת הבת, ספק היא מתה ראשונה ובשעת נפילה ליבוס לא הואי לרתה לרת ערוה כדתנן וכו' אס מתו או

רע"ב – (ב) בת ישראל שנישאת לכהן – אפילו עבדי מלוג יאכלו, משום דהוי קנין כהן שקנה קנין, כלומר האשה שהיא קנינו של כהן קנתה אלו העבדים, וכתיב (ויקרא כ"ב) וכהן

רע"ב – (ג) והניחה מעוברת – רע"פ שיג לה זנים ממנו והיא אוכלת בתרומה, לא יאכלו עבדי אלא ברזל בתרומה, לפי שהן של יורקין ויש לעובר חלק בהן ואין לעובר כח להאכילם בתרומה, אי משום דקסבר עובר במעי זרה זר הוא, אי משום דקסבר ילודמאכיל, שאינו ילוד אינו מאכיל, דכתיב (ויקרא כ"ב) ויליד ביתו הם יאכלו וקרי ביה הם יאכילו: שהעובר פוסל – אם בת כהן לישראל היא והניחה מעוברת ואין לה בן

רע"ב – (ד) העובר והיבם, והארוסין, והחרשי, והבן תשע שנים ויום אחד – האוי עובר אי בת כהן לישראל היא, פוסל, דכתיב בנעוריה, פרט למעוברת. אי בת ישראל לכהן היא, לא מאכיל, דשאינו ילוד אינו מאכיל: והיבם – אי בת כהן לישראל היא, פוסל לה, ושבה אל בית אביה כתיב (שם) פרט לשומרת יבם שאינה יכולה לשבו שהיא אגודה ביבמה. ואי בת ישראל לכהן, לא מאכיל לה, קנין כספו אמר רחמנא וזו קנין אחיו היא: והארוסין – אי בת כהן לישראל היא, פסיל לה, דקני לה בהויה, ומשעת הויה אפסילה לה, כדכתיב (שם) ובת כהן כי תהיה לאיש זר. אי בת ישראל לכהן, לא מאכיל לה, גזירה שמה ימזגו לה כוס יין של תרומה בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחיותיה: והחרש – אי בת כהן לישראל היא, פסל לה, דהא קנאה בתקנתא דרבנן. ואי בת ישראל לכהן היא, לא מאכיל לה, דקנין כספו אמר רחמנא וחרש

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

מיאנו וכו' כרותיהן מותרות. כרתה חוללת ולא מתבצמת. ואידי דאירי בספיקי לחומרך חני

(ה) האונס, והמפתה, והשוטה, לא פוסלים ולא מאכילים. ואם אינם ראויין לבוא בישראל, הרי אלו פוסלין. ביצד, ישראל שבא על בת כהן, תאכל בתרומה. עברה לא תאכל בתרומה. נחתה העבר במעיה, תאכל. כהן שבא על בת ישראל, לא תאכל בתרומה. עברה, לא תאכל. ילדה, תאכל. נמצא פחו של בן גדול משל אב. העבר פוסל משום ביאה, ואינו פוסל משום זרע. ביצד, בת ישראל לכהן, בת כהן לישראל, וילדה הימנו בן, והלך הבן ונכבש על השפחה, וילדה הימנו בן, הרי זה עבד. היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה. בת כהן לישראל, תאכל בתרומה. ממזר פוסל ומאכיל. ביצד, בת ישראל לכהן, ובת כהן לישראל, וילדה הימנו בת, והלכה הבת ונשאת לעבד, או לגוי, וילדה הימנו בן, הרי זה ממזר היתה אם אמו בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה. בת כהן לישראל, לא תאכל בתרומה:

פסלה מלאכול בתרומה: ואינו פוסל משום זרע – אם יש לה זרע לבת כהן מישראל כשר: נכבש – נדחק וזא עליה: הרי זה עבד – שולד שפחה כמותה: היתה אם אביו בת כהן לישראל תאכל בתרומה – אם מת אביו, אף על גב דהולד קיים ובעלמא ודל פוסל, האי לא פוסל, דלאו בתר אביו שדינן ליה דלאו זרע הוא:

רע"ב – (ה) והשוטה – אפילו ע"י חופה וקידושין לא פוסל ולא מאכיל, שאין קנינו קנין: נחתה העובר שבמעיה תאכל – מיד. והוא הדין אם ילדתו ומתה: עברה לא תאכל – שהעובר אינו מאכיל: גדול משל אב – שהעובר אינו מאכיל לפי שלא בא עליה לשם קדושין ולאו קנינו היא, ובנו מאכיל: העבד פוסל משום ביאה – אם בא על הכהנת

(ו) כהן גדול פעמים שהוא פסל. ביצד, בת כהן לישראל, וילדה הימנו בת, והלכה הבת ונסת לכהן, וילדה הימנו בן, הרי זה ראוי להיות כהן גדול עמיד ומשמש על גבי המזבח, מאכיל את אמו ופוסל את אם אמו, וזאת אומרת, לא כבני כהן גדול, שהוא פוסלני מן התרומה:

וזרע אין לה, עיין עליה, או בת בת הבת, או בן בן הבן, או בת בת הבן עד סוף כל הדורות: לא כבני כהן גדול – כלומר לא ירבו כמותו בישראל שהוא פוסלני מן התרומה:

רע"ב – (ו) ופוסל את אם אמו – דאי לאו הוא, היתה אם אמו חוזרת לתרומה דבית אביה לאחר מיתת בתה. וכל זמן שזה קיים אינה חוזרת לתרומה דכתיב (ויקרא כ"ב)

גמרא – יבמות דף סג' ע"ב

כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכתוב טובה בחיק ירא אלהים תנתן אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא מצרעתו אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים העלם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תט אצל בעלה למסוך עמו ויין ושכר כי בתואר

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה כניצוץ מבעיר גחלת ככלוב מלא עוף כן בתייהם מלאים מרמה אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר בא ואיננו נמצא מצטער על העולם שאין שלו מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סוד לאחד מאלף אמר רבי אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי תניא רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפרייה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתוב בתריה ואתם פרו ורבו רבי יעקב אומר כאילו ממעט הדמות שנאמר כי בעלם אלהים עשה את האדם וכתוב בתריה ואתם פרו וגו' בן עזאי אומר כאילו שופך דמים וממעט הדמות שנאמר ואתם פרו ורבו אמרו לו לבן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להן בן עזאי ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים תניא אידך רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפרייה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם וסמך ליה ואתם פרו וגו' רבי אלעזר בן עזריה אומר כאילו ממעט הדמות בן עזאי אומר וכו' אמרו לו לבן עזאי יש נאה דורש וכו' תנו רבנן ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפרייה ורביה לא נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל אבא חנן אמר משום רבי אליעזר חייב מיתה שנאמר ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתו אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו בזמן שזרעך אחריו שכינה שורה אין זרעך אחריו על מי שורה על העצים ועל האבנים:

קט"ז על הגמרא

שחולץ צין שכינה למלאכים וסם רוחות ונשמות נחונות שנבראו משפת ימי צראשית העתידות להנתן בגופים העתידים להצטרות: שנאמר כי רוח מלפני יעטוף – הגאולה ונשמות שאני עשיתי: יעטוף – לשון עכבה כדכתיב (צראשית ל) והיה העטופים ללבן ורישיה משתעי בגאולה כי לא לעולם אריב וגו': ואתם פרו ורבו – צתריה דתרווייהו כתיב הלכך כמו שעשה שתיהן הוא:

מספר ימיו כפלים – כלומר שמה בחלקו ודומה לו כאילו ימיו כפלים: מאשת חן – של אחרים: רוכל – המוכר בשמים לנשים להתקטט בהן ומצוי בו ניאוף וצא בעלה ופצעו: כניצוץ אש המבעיר גחלת – כן יצרו מבעירו: ככלוב – קן עופות: מחר מת – ואיננו בעולם ולא יראה אותה לאגה שהיא מיצר וירא ודואג עליה ונמצא שנצטער צתמוול על עולם שאין שלו: גוף – פרגוד

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

זוהר – ויצא דף קנ"ו ע"א

וַיִּלְךָ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוֹדָאִים בְּשָׂדֵה. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מִהָ רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָה. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, בְּכַמְהָ אֶתֶר. אֶלְא, מֵאֵן יָכִיל לְמַמְנֵי עוֹבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כַּמְהָ חִילִין וּמִשְׁרִיין, מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון חוּשְׁבָּנָא. וְכִלְהוּ בְּזַמְנָא חָדָא, כְּמַרְזָפָא דְאַפִּיק זִיקוֹן לְכָל סְטָרִין בְּזַמְנָא חָדָא. כְּךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִפִּיק כַּמְהָ זִינִין וּמִשְׁרִיין מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון חוּשְׁבָּנָא וְכִלְהוּ בְּזַמְנָא חָדָא:

תָּא חֲזִי, בְּדַבְרָא וּבְרוּחָא כְּחָדָא, אֶתְעֵבִיד עֲלֵמָא, דְּכִתִּיב (תהלים לג) בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל עֲבָאִם. בְּדָבָר ה', דָּא דְּבוּרָא. וּבְרוּחַ פִּיּוֹ, דָּא רוּחָא. דָּא בְּלֵא דָּא לֹא אֲזִיל, וְאֶתְכַלִּיל דָּא בְּדָא, וְנִפְּיק מִנִּיּוּהוּ כַּמְהָ חִילִין לְחִילִין, וּמִשְׁרִיין לְמִשְׁרִיין, וְכִלְא בְּזַמְנָא חָדָא:

תָּא חֲזִי כְּךָ בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרֵי עֲלָמִין, אִפִּיק חַד נְהוּרָא סְתִימָאָה. דְּמֵן הָהוּא נְהוּרָא, נִפְּקוּ וְנִהְרִין כָּל אֵינֹן נְהוּרִין דְּאֶתְגַּלְיִין. וּמִהָהוּא נְהוּרָא, נִפְּקוּ וְאֶתְפְּשְׁטוּ וְאֶתְעֵבִידוּ שָׂאָר נְהוּרִין וְאִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה:

תוּ, אֶתְפְּשֵׁט הָאִי נְהוּרָא עֲלָאָה, וְעֵבִיד אוּמְנָא, נְהוּרָא דְּלֹא נְהִיר, וְעֵבִיד עֲלָמָא תַּתְּאָה. וּבְגִין דְּאִיהוּ נְהוּרָא דְּלֹא נְהִיר, בְּעֵי לְאֶתְקַשְׁרָא לְעֵילָא, (דף קנ"ו ע"ב) בְּעֵי לְאֶתְקַשְׁרָא לְתַתָּא, וּבְקַשְׁרָא דְּלַתְתָּא, אֶתְקַשְׁרָא לְאֶתְנַהֲרָא בְּקַשְׁרָא דְּלְעֵילָא. וְהָאִי נְהוּרָא דְּלֹא נְהִיר, בְּקַשְׁרָא דְּלְעֵילָא, אִפִּיק כָּל חִילִין וּמִשְׁרִיין לְזִינִין סְגִיאִין, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב מִהָ רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ וְגוּ': וְכָל מִהָ דֵּי בְּאַרְעָא, הֲכִי נְמִי לְעֵילָא. וְלִית לָךְ מְלָה זְעִירָא בְּהָאִי עֲלָמָא, דְּלֹא תִלְיִיא בְּמְלָה אַחְרָא עֲלָאָה דְּאֶתְפְּקֵדָא עֲלֵיהָ לְעֵילָא, בְּגִין דְּכַד אֶתְעַד הָאִי לְתַתָּא, אֶתְעַד הָהוּא דְּאֶתְפְּקֵדָא עֲלֵיהָ לְעֵילָא, דְּכִלְא אֶתְאַחַד דָּא בְּדָא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג'

(א) בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר כהונה זכה בו אהרן שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם כתר מלכות זכה בו דוד שנאמר זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל מי שירצה יבא ויטול שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו הא למדת שכתר תורה גדול משניהם:

(ב) אמרו חכמים ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר יקרה היא מפנינים מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים:

חק לישראל – פרשת ויצא יום ג'

(ג) אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן שהתלמוד מביא לידי מעשה לפיכך התלמוד קודם למעשה בכל מקום:

מוזר – מספר הרוקח דף ב' ג'

אם ילמוד אדם כל היזם וישבח בוראו ויגבה לבו בזה ובמצותיו יפגע ויחשוב שמה חטאתי ויאמר לי כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם מיה לך לספר חוקי ואם נתחייב כנגד חבירו יודה לו כמו צדקה ממני ואם ספר עליו שקר לא יכלימונו ולא יבעוס עליו ואם הוא עשיר ונאה ומכבד צריך להכניע ולהשפיל רוחו ואז ישבחנו הבורא כמו (בראשית י"ג) המכסה אני מאברהם לפי שאמר ואנכי עפר ואפר וכן משה (שמות ט"ז) ונחנו מה וכן דוד אמר (תהלים ל"ב) ואנכי תולעת ולא איש כי אין ראוי לעבד להגביה רוחו כנגד אדונו כדכתיב (מלאכי א') אם אדונים אני איה מוראי כי אין טובה כמו הכניעה לפני אדונו ונאמר (בראשית ט"ז) שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם וכשאתה מתפלל הכנע לבך והשפל רוחך וחשוב עונותיך וכיון בתפלתך בדמע לבך ויכוננו מחשבותיך על מה שאתה מוציא מפיך ואל תמהר וכיון דעתך פן תכזב בתפלתך כשתהרהר מחשבות אחרות ותאמר לבסוף (תהלים י"ט) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, יהונתן בן צדיקה, דניאלה פורשונה בת רזל, צדיקה בת שרה ז"ל.